

Джон Окъм

Спомените на един старец

– Скъпи ми Трафтън, – каза един млад мой приятел, който ме срещна на улицата един ден. – Защо настояваш толкова да асоциираш Дикенс с Грегъри Джуд?

Знаех всичко за Джуд. Не си плащаше сметките, не изпълняваше задълженията си и се обличаше далеч от модата. Джуд беше от онзи тип на некадърниците. Целата му визия, от пръв поглед, навяваше на мисълта, че нещо не е наред. Така, че въпросът, който ми бе зададен, нямаше отговор така че направих точно онова, което и моят приятел правеше, в случай на затруднение. Просто направих гримаса на изненада и отговорих:

– Защо?

Питащият, съзнавайки, че познавам чувствата на Джуд, толкова добре, колкото и той самият, се ядоса и ми отправи доста по-ясен от думите взор.

– Трафтън, срамувам се за теб! – после ми обърна гръб, срамувайки се както си знаеше, независимо дали от мен или от самото негодувание.

Когато си стигнах до офиса, седнах и мислих дълго време за Джуд, но така и не можах да отговоря на въпроса. Накрая някой леко ме побутна по рамото и поглеждайки нагоре видях самият истински Мистър Джуд. Той си изглеждаше толкова окаяно, колкото и преди, с омачкана вратовръзка, със стари евтини обувки, и със сако, което очевидно е виждало и по-добри времена.

– Само те навещавам! – каза Джуд. – Като При в пиесата, надявам се да не ти преча. Добави това, след като забеляза един от кредиторите, на които не беше платил, да върви по улицата насам и май се беше скрил в моя офис, за да го избегне.

Мина цял час, преди да си тръгне. И за мен и за него часът беше много забавен, мисля че изразът на безпокойство изчезна от физиономията му и се появи усмивка на радост, подобна на тази на Харолд Скимполд с неговите трагедии. Джуд, реално, наподобяваше Мистър Скимполд по бройката на мъките и нещастията, като изключим някои от идеите на героя на Дикенс. Ако моят млад приятел ме беше видял как дадох чек на Джуд и му пожелах късмет, трябваше да отговарям на въпросът, който би последвал.

Нямаше да свърши добре, ако му бях сервирал, че просто харесвам Джуд, или че неговото присъствие, независимо от редицата му слабости, ми е по-драго, отколкото това на многото ми други познати. Винаги след като го срещам, се чувствах някак по-млад – неговото присъствие ми даваше някаква утеха. В Джуд виждах приятелите и познатите от

детството. И двамата сме старци вече, пролетта, лятото и есента вече ни отминаха и бяхме в зимата на живота си, снегът посипваше косите и брадите ни, когато мъките и трудностите на житейският ни път се отпечатваха на лицата ни, живеехме от спомените на трите минали сезона и се опивахме от щастието тогава. Нагоре по хълмовете и долините на Масачузетс, където вятърът подухваше образът на слънцето в поточето, където въздухът е толкова чист и крехък като нектар, където, за разлика от другите кътчета по света, земята и дърветата са като зелена палатка, където песните на червеношийките те събуждат през ношта, където сините сойки са истински сини, където чуруликането на американския козодой е най-сладката нощна музика, където слънцето е най-ярко, небето най-чисто, където луната свети меко, където звездите весело блещукат, където всичко, покрай теб, е простичко, прекрасно и усмихнато, там сме родени и преживели заедно топлите си, замечтани и сладки дни а детството.

Всред тези прекрасни места сме чели „Децата на Абата“, „Хиляда и една нощ“, „Робинзон Крузо“ и редица други велики книги, заемани от един наш съсед, наполовина отшелник, наполовина философ. Но всред страниците на най-орфаната и най-хубавата от всички книги беше онази донесената от поточето всред ливадите – самата природа, където подскачахме като козлета по пътеките и научавахме със сърцата си всяко камъче, всяко храстче, всяко местенце по чудните водоскоци на поточето. Прекосявали сме мили по хълмчетата за лешници, събирахме сено, крадахме праскови и сочни плодове и участвахме на сватби, боеве и всякакви такива селски събития, заедно, преди четиридесет години. Училищата не бяха толкова добри тогава, колкото са сега, но след работното лято, когато дойдеше учителката и свършеше дългата ваканция, тогава идваше и високия, як Ихабут Крейн, който окупираше трона цялата зима, а ние приготвяхме малките си чантички с книги, обувахме огромните кожени ботуши и приемахме ролята на прилежни ученици. Станахме почти „малки мъже“, преди да завършим Сайънс Хил и си спомням много добре, колко страшно бяхме разочаровани, че не можем да имаме дъщерята на директора, малка мис на около десет години, която беше доста по-добра от нас по правопис.

За четирсет години времето промени дори и този малък рай, където въздухът беше толкова чист и всичко толкова весело, че ти беше трудно да повярваш, че и там хората се разболяват, както в големите градове. Повече като съм ми се струва сега завръщането по тези места с влак и това е достатъчно за да ни върне към най-сладките места на света.

Колко много обичаме да посещаваме тези местенца! Колко щастливи се чувстваме да вървим по старите пътеки на детството, да си спомняме.

Ходехме там почти инкогнито. Шляехме се из града, спирахме пред старите гробище и четяхме имената на паметниците, бяхме почти непознати на новите жители на стария ни квартал. Но колко ли тъпо ви се струва това? Ако сега елховата горичка е тиха и забравена, то някога нашият смях ехтеше толкова весело, нямате представа как рисуваше слънчевите залези, как оцветяваше цялата картина? Може би и сега е така, но ние със Джуд сме само мечтатели и старци със слаби сърца. Понякога изпадахме в меланхолия след тези визити, особено когато си мислехме за старите приятели! Хъм, къде ли са сега? Някой от тях спяха под сянката на елховите дървета, онези, които живяха и умряха на това същото място от детството. Други тръгнаха по света и намериха пак и пак само мизерията, за да се върнат като бедния Слингсби, боси, голи и бедни по родните места.

„Съпруже, животът е към края...
Поддържай пламъкът да не загасне“

И те умряха там и бяха погребани до дедите си. Много се шляха по света, много умряха по чужди места и малко, много малко са все още живи, като Мириам Лейн, „стара и сбръчкана“, пълна с приказки митове и легенди, за нея се разказваха анекдоти още в миналото.

Това е простичка история, повече от останалите, трудна за разказване, глупава донякъде, но все още има нещо в нея. За приятелите, колкото и малко да са, не е само за Джуд и Трефтън, колкото и много да е свързана с тях, колкото и много да ги споменавам. Не трябва да забравяме, че има много върхове и падения в живота, а паденията са дори по-честичко, както при Джуд. Има много повече неща от преуспяването, което да ни свързва със старите приятели. Успехът предизвиква възхита и получава дълга си, но непосредствеността пропада, поради дългото стеснение и объркване, които предизвикват нашия респект и симпатия. Онова зелено местенце, дълбоко в сърцето на Джуд ни илюстрира любовта, която дължим на религията на детството и се проявява тогава, когато идат провалите и ужасите на живота, давайки живот само на мъката, това зелено място се отваря, чрез него говори духа и душата и го прави много по-добър приятел от мен самия.

А сега ще ви озадача още малко, пламъкът на свещите ни е малък и след много малко ще загасне, за да не пламне никога вече.

КРАЙ

© 2007 Мирена Пламенова, превод от английски

John Oakum
An Old Man's Exegesis

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4632>]